

TREBALL FI DE MÀSTER

Màster Universitari de Psicopedagogia

Curs acadèmic 2018-19

Desenvolupament d'una proposta d'acció educativa en actituds i valors en el Pla d'Acció Tutorial de l'Etapa d'Educació Primària

Realitzat per Laura Avilés Berruezo

Tutoritzat / Dirigit per Natasha Baqués Aguiar

18 de maig de 2019

Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport

c. Císter, 34
08022 Barcelona
www.blanquerna.edu

RESUM

Les actituds i els valors representen una dimensió de la persona que cal valorar i fer créixer per millorar des del benestar personal i col·lectiu al rendiment escolar dels infants. L'objectiu de la següent investigació és elaborar una proposta d'acció educativa en actituds i valors que es pugui emmarcar en el Pla d'Acció Tutorial (PAT) de l'Etapa d'Educació Primària d'una escola compromesa amb l'educació en valors. L'elaboració del PAT pot ser una oportunitat per crear un espai de comunicació i reflexió que faciliti l'acció docent coordinada i compartida. Previ a això, s'ha fet una recerca teòrica sobre els aspectes que inclou l'Educació en valors, els processos de transmissió i d'adquisició i l'avaluació dels valors i algunes pràctiques docents de referència. També s'han recollit dades sobre situacions i experiències on es treballen actituds i valors en el dia a dia de l'escola, totes extretes del seu context natural i descrites des del punt de vista de cada mestre. Els resultats ens mostren l'actitud proactiva dels mestres, la diversitat de situacions detectades, les diverses valoracions respecte les mateixes i l'existència de projectes creats per treballar l'Educació en valors. Tots aquests aspectes podrien ser objecte de reflexió entre els mestres. Compartint les pròpies observacions, interpretacions, experiències i propostes podran començar a definir conjuntament les prioritats, les metodologies i l'estil de planificacions adequades a cada situació o grup.

Paraules clau: reflexió; acció tutorial; educació en valors; Educació Primària; convivència escolar.

ABSTRACT

Attitudes and values represent a dimension of the person. Thus, we have to give value to it and expand it so as to improve personal and collective welfare as well as children's school performance. The aim of this research is to develop a proposal for an educational action regarding attitudes and values in the primary education Tutorial Action Plan (PAT) of a school engaged in the education of values. Drafting the PAT can imply an opportunity to create a communication and reflection space which facilitates teaching in a coordinated and shared way. Previous to that, a theoretical research has been carried out, including the education in values, the processes of transmission and acquisition and assessment of values. Some reference teaching practices have also been taken into account. Educational data about situations and experiences where attitudes and values developed in the school everyday life have also been collected, all of them being taken out of their natural context and described from every teacher's point of view. The results show us teachers' proactive attitude, diversity of situations and their different assessments. Moreover, they also show the existence of

projects developed to work on the education of values. All these aspects could be subject of reflection among teachers. By sharing their own observations, interpretations, experiences and suggestions they can start defining together their priorities, methodologies and appropriate planning for every situation or group.

Keywords: reflection; tutorial action; education in values; elementary school; community life at school.

Introducció

Educació en valors, educació cívica, urbanitat, el capital cívic d'una societat, les habilitats no cognitives, socials o ètiques, etc.; hi ha múltiples maneres d'anomenar a aquelles normes, valors i actituds imprescindibles per viure en societat i créixer com a tal. Per què donem tants noms a un mateix concepte, l'educació? El concepte, reformulat o no, es repeteix constantment i això és, pot ser, bé perquè es reconeix la seva importància, bé perquè som conscients de les nostres mancances a nivell de societat en matèria de valors, etc.

Morillas (2009) recolza la importància de transmetre actituds i valors des de la infantesa, a l'escola. Considera aquest fet com un dels pilars fonamentals que sustenten el procés d'ensenyament i aprenentatge. L'escola ha de ser un dels espais d'aprenentatge, de convivència i de socialització previ a la integració en el món laboral o professional (Aygul et al., 2016). També l'escola, es veu condicionada per la societat accelerada en què vivim, n'és un reflex, i es treballa perquè els infants es desenvolupin com a persones competents, plenes, autònomes i compromeses a partir dels diferents àmbits establerts al Currículum d'Educació Primària (2015). Àmbits com el lingüístic, el matemàtic, l'artístic, etc. es poden treballar de forma global, tot i això, a l'hora de treballar-los estem entrenats per detectar i destriar què és una expressió oral, escrita, numèrica, simbòlica, etc. L'àmbit d'educació en valors inclou les competències d'aprendre a aprendre i d'autonomia, iniciativa personal i emprenedoria es treballen de forma més transversal. Van lligades a una manera personal i única de mirar, de percebre, d'interpretar i d'actuar, la qual cosa les fa més complexes, influeixen en diverses variables individuals i socials (Pastor, 2008), fet que pot dificultar la seva observació. La transversalitat els dona sentit, però també les fa susceptibles de ser treballades sense una estructura clara o acordada entre l'equip docent o la comunitat educativa (Arguís, 2001) Dimensions del Currículum d'Educació Primària (2015) com l'autoconeixement vers l'aprenentatge, l'autoconcepte o la presa de decisions ja són presents de forma natural en el

dia a dia dels alumnes i en la resta d'àrees, però no hi ha prou de garantir la seva presència. Cal anar un pas més enllà, es tracta de reconèixer aquests moments, analitzar-los, reflexionar, buscar i fer servir estratègies per a assolir-les. Així l'alumne formarà la seva conducta prenent com a base aquests valors demandats per la societat futura que construïm i conformem entre tots. Els valors com a creences duradores en què un mode específic de conducta o estat final d'existència és personal o socialment acceptat o preferible al que seria el seu oposat (Rockeach, 1973).

Des del currículum s'intenten fixar les dimensions, competències i continguts clau de l'àmbit d'educació en valors com els esmentats, amb l'objectiu de promoure pràctiques educatives model, que promoguin la transmissió i la construcció dels valors que es consideren que han d'assolir els alumnes, les realitats a què han d'aspirar. Per fer això possible, cal que els mestres, uns dels protagonistes d'aquesta tasca de transmissió de valors, rebin una major i millor formació a nivell conceptual, personal i en valors (Ochoa, 2012), més endavant s'exposaran altres factors.

Els valors són realitats objectives mediatitzades per normes i dependents de la interacció amb el medi social en que es desenvolupa un individu, les quals són compartides pels membres de la societat a que pertany, i que es concreten en una manera determinada de comportament Miraflores (2016). Tot individu que pertany a una societat és creatura i creador de cultura (Esteve, 2019) la qual cosa inclou el codi ètic o de valors. Per aquest motiu, perquè els valors són un constructe de la societat cal que des de l'escola es treballi per, en primer lloc, transmetre'ls i a poc a poc, per construir-los, sempre en sincronia amb les famílies i l'entorn, sinó no es consolidaran.

Creiem important i ens disposem a transmetre i construir els valors per formar una societat on individus plens, coneixedors de si mateixos i capaços de regular les emocions i processos d'aprenentatge, puguin conviure i cooperar amb els altres per afrontar situacions de forma més eficaç, en definitiva, per progressar.

Actualment, el sistema educatiu està en procés de renovació. Riera (2016) explica com és natural i un deure incorporar progressivament avenços científicotecnològics i, el que és més important, prendre una actitud de reflexió-acció. La reflexió ha de comprometre l'acció, ha de ser el mitjà per analitzar la situació actual, per fixar els objectius de millora i per revisar les actuacions que es duen a la pràctica, les seves repercussions, etc. Aquesta actitud l'hem de prendre a l'hora de treballar els valors, o com els anomena Méndez (2014) les habilitats no cognitives. Les defineix com les habilitats, els aspectes, en què hem d'incidir per provocar un canvi, per aconseguir un major rendiment escolar i un major benestar individual i social. Els valors a més, són un determinant fonamental en els resultats educatius, laborals i de salut en

la vida adulta. El Departament d'Educació dels Estats Units, al 2013, va definir les habilitats no cognitives com el conjunt d'atributs, disposicions, habilitats socials, actituds i capacitats i recursos personals interdependents de la capacitat intel·lectual. Aquest concepte, habilitats no cognitives, pot englobar a grans trets els aspectes que es treballen en l'Àmbit d'educació en valors, el d'aprendre a aprendre i el d'autonomia, iniciativa personal i emprenedoria del Currículum d'Educació Primària (2015). Les habilitats no cognitives són per exemple, les definides com les més rellevants o les de més repercussió en el rendiment escolar: la perseverança, la responsabilitat i la capacitat per postergar recompenses. En un sistema educatiu en què no es desenvolupin aquestes habilitats s'estaran sobreestimant les habilitats cognitives, és a dir, prioritzaran els coneixements i aptituds per sobre de les actituds i els valors, que és el que s'intenta canviar de cara a la societat actual i futura.

Els valors són modelables, amb el treball poden millorar-se i a més, es transmeten intergeneracionalment. De cara al procés d'ensenyament i aprenentatge poden ser fonamentals. Cada alumne té potencialitats i aspectes a millorar. Desenvolupant els valors, podem arribar a compensar o superar limitacions (Méndez, 2014). Més d'un cop hem sentit dir o hem dit que un alumne té dificultats en certs aprenentatges, però que el seu esforç, la seva voluntat o com dèiem anteriorment, la seva perseverança el fan progressar. Són els peròs, allò que no es contempla o s'avalua tan quantitativament els que fan possibles els avanços. Els valors, no van lligats a la millora de la intel·ligència, però hi ha investigacions que recolzen el fet de desenvolupar les habilitats no cognitives, els valors, per fer més efectiu l'aprenentatge. Heckman, Pinto i Savelyev (2012) van dur a terme el Programa Perry. Un programa d'intervenció primerenca dirigit a estudiants d'entorns socioeconòmics desfavorables amb una edat d'entre els 3 i els 4 anys. Es va realitzar una selecció aleatòria i es va intervenir fent classes de suport curricular i sessions per reforçar l'autocontrol i altres aspectes de personalitat positius. Amb això, van demostrar que la clau de la eficàcia del Programa Perry radica en que aquest va incrementar les habilitats no cognitives positives, els valors. El coeficient intel·lectual dels participants no va millorar, però els resultats respecte el rendiment acadèmic van ser sistemàticament superiors (Méndez, 2014), (Bolívar, 2002).

Explicat el que entenem per valors i el pes que poden arribar a tenir en el rendiment acadèmic i en el benestar individual i social parlem sobre com transmetre els valors. Hi ha diferents vies o maneres de transmetre'ls. Proposo fixar l'atenció en les interaccions amb el altres com a condicionants de les pròpies conductes i en la conducta dels mestres o referents entesos pels nens com a models.

Gran part dels valors van íntimament lligats a la interacció amb els altres. A la investigació La Intel·ligència col·lectiva en la productivitat grupal: una prueba piloto (Cerro et al., 2016) es

presenten els conceptes d'intel·ligència col·lectiva (IC) i de sensibilitat social (SS). Aquesta experiència és un exemple a petita escala del que representen els valors en la societat. De la mateixa manera que els valors són un constructe de la societat la intel·ligència col·lectiva (IC) és un constructe del grup. La intel·ligència col·lectiva no és la suma de les intel·ligències dels components del grup sinó la combinació d'aquestes, que dóna lloc a un tot. La sensibilitat social és el conjunt d'habilitats que permeten que en treballar per a un mateix objectiu s'obtinguin millors resultats que els assolits de forma individual. No tots tenim la mateixa sensibilitat social, però com s'ha pogut veure en la investigació citada, un grup amb més sensibilitat que la resta tampoc és garantia d'eficiència. La diferència és el que enriqueix, el que possibilita ampliar mirades i contribueix a trobar millors solucions davant situacions diverses. Cadascú aporta, cadascú assumeix un rol i més important que les potencialitats individuals és la manera com les utilitzem, com ens relacionem amb els altres, el tipus de relació o lideratge que es dóna al grup. Per tant, ens cal conèixer de què som capaços, de com potenciem aquestes capacitats i de com les apliquem en el nostre entorn, com interaccionem. Cuidant les nostres relacions interpersonals transmetem i adquirim valors. Per fer-ho, per ser i per conviure, cal treballar a partir de sentiments i emocions que sorgeixen en el moment, a partir de situacions que estan en progrés, inacabades i no de passades o simulades (Esteve, 2019). Un dels primers passos per transmetre, per treballar, els valors seria per tant, posar-los de relleu en les situacions que sorgeixen en el dia a dia per tal que siguin capaços d'identificar-los i de transferir-los a altres situacions, que fonamentin la seva conducta.

La imitació de maneres de ser i d'actuar no és una via per a transmetre valors afirma Miraflores (2016). Encara que Ochoa (2012) afirma que en tota pràctica es transmeten valors. Podríem dir llavors, que la transmissió de valors té lloc en tots els entorns en que participa l'infant i per part, de totes aquelles persones que els integren, però no hi ha prou. També cal explicar-los, identificar-los en situacions viscudes, etc. procurant accions incidentals. Que el mestre integri els valors que transmetrà, que sigui honest, que prengui una actitud de reflexió-acció vers la seva pràctica, que identifiqui i prioritzi els valors, actituds o habilitats que tindran una major incidència en el desenvolupament de la personalitat dels infants. Conèixer com determinades capacitats individuals emmarcades en el treball en equip poden formar part i fer més eficaces tasques com aquestes.

L'actitud del mestre és clau. És possible que l'infant estigui rebent l'input, els valors, per diferents vies, per part de diferents persones, que recordi i reconegui els valors necessaris en les situacions concretes, però no és capaç de posar-los en pràctica. Per què? A banda de com es transmeten els valors, com adquireixen els infants els valors?

El mestre, ha de donar l'input des de l'exemple, com a persona que integra el valor que el dóna a conèixer, ha de fer reflexionar sobre casos reals en què caldria o s'haurien d'haver aplicat algun d'aquests valors, etc. El mestre, com s'indica al Currículum d'Educació Primària (2015), ha d'observar curosament les actituds i les interaccions entre els infants així com promoure la reflexió, el debat creant un ambient propici per la transmissió i la construcció de valors. Cal ser persistent, pacient, fins i tot insistent, però també cal esperar que l'infant estigui preparat per fer l'output. La transmissió de valors s'ha d'entendre com un procés, tal i com entenem qualsevol altre aprenentatge, com podria ser el d'una llengua estrangera. En aquests casos el mestre comença treballant la competència oral dels alumnes. Els parla, fa servir el llenguatge oral acompanyat del llenguatge no verbal com els gestos i les mirades i altres suports visuals com dibuixos i objectes. Produeix un input ric en contingut (Economist, 2014), fonamental en les llengües i transferible a altres aprenentatges, i espera pacientment que cada nen produeixi l'output mentre continua produint input, creant així un hàbit, fet que ajudarà també a consolidar i promoure els aprenentatges (Vázquez, López i Manuel, 2014).

L'aprenentatge d'una llengua pot servir com a símil de l'adquisició dels valors. Aquest aprenentatge és una tasca que requereix temps, com la funció de metacognició, en què cal temps per identificar, entendre i posteriorment aplicar les estratègies d'aprenentatge mostrades (García, Rodríguez, Gonzalez, Álvarez i González, 2016). Miraflores (2016) en canvi, relaciona 5 conceptes amb aquest procés cognitiu. El procés s'inicia fixant unes normes que contribueixen a formar una actitud, la disposició per a actuar d'una determinada manera i una conducta, el conjunt d'accions amb que una persona respon davant una situació concreta, que cal reiterar, convertir en un hàbit, i que esdevindrà una virtut, que és la disposició constant per actuar bé. Cadascun dels conceptes o estadis exposats, norma, actitud, conducta i virtut és fonamental, però és l'hàbit el que possibilita assolir cadascuna d'elles i progressar. Aquesta és una raó de pes per elaborar, aplicar i sistematitzar el treball de les actituds i valors. Per això, es proposa crear un document de centre, el Pla d'Acció Tutorial (PAT).

El PAT és un document de centre obert i compartit en que es recullen els objectius i prioritats que es volen aconseguir a l'etapa educativa triada, Educació Primària, a través de l'acció tutorial. L'acció tutorial s'entén com l'acompanyament de l'alumne en el procés d'aprenentatge i també, en el procés de desenvolupament de la seva personalitat i les habilitats necessàries per esdevenir un ciutadà amb criteri, capaç de prendre les pròpies decisions, és a dir, ser autònom (Orientació educativa i acció tutorial, 2018). No hi ha un format preestablert per elaborar el PAT, però en diversos models, com el de l'Institut Samuel Gili i Gaya i l'Institut Joan Oró, estableixen punt comuns als índex dels seus PATs. Els punts comuns o essencials per elaborar el PAT serien els objectius generals de l'acció tutorial, els

àmbits o àrees de treball, el seguiment i avaluació que es farà i les activitats que es programen per treballar de forma conjunta, amb el grup classe, amb qualsevol mestre o exclusivament amb els tutors, etc. Dins de cada apartat es pot concretar a nivell de curs, de funcions dels diferents agents (família, tutors, equip educatiu, alumnat, alumne individualment), els continguts segons el moment del curs (l'adaptació d'inici de curs, la participació grupal i a nivell de centre, les tècniques d'estudi i orientació, l'orientació personal i professional), etc. Per tant, el PAT té sentit si pren aquest caràcter transversal i si hi participen els diferents agents implicats en l'educació.

Totes les escoles i tots els mestres en major o menor mesura duen a terme pràctiques que poden estar recollides al PAT: dinàmiques de cohesió de grup, de resolució de conflictes, de gestió de les emocions, etc. Però tal i com expressen els mestres d'una escola rural agrupada de Saragossa (Arguís, 2001), cal identificar les accions que es duen a terme, analitzar-les, reflexionar sobre la pràctica i els objectius que es proposen per elaborar un document, el PAT, que permeti sistematitzar i coordinar les accions per oferir una orientació més global i equilibrada.

Pels mestres la funció principal que trobarien al PAT seria facilitar la sistematització i avaluació dels valors, de les pràctiques que duen a terme per promoure'ls (Arguís, 2001). Avaluar no ha de tenir com a únic objectiu una qualificació individual ni pretendre una qualificació moral del alumnes, sinó que ha de tenir una funció reguladora del procés d'ensenyament. L'avaluació en matèria d'actituds i valors ha de ser una autorevisió del que s'està fent. Cal que hi participi tot el professorat i que es comparteixi si s'estan duent a terme les pràctiques dirigides a promoure actituds i valors prèviament pactades (Bolívar, 2002). Una avaluació formativa en que s'utilitzin diversos mètodes tècniques o estratègies són al mateix temps mètodes d'ensenyament (Bolívar, 2002). Per tant, una bona planificació és clau. Cal tenir en compte que a totes les àrees de coneixement, ciències, art, llengua..., trobem continguts actitudinals específics del camp disciplinar, però també són presents els valors y actituds comuns en la formació de les persones. A més, és fonamental tenir clar que el nostre interès s'ha de centrar en l'avaluació de les actituds fruit de l'acció educativa. Deixant a una banda les actituds i valors que per interacció amb la família, el grup d'iguals, el context social, etc. els alumnes han adquirit i porten al centre (Bolívar, 2002) (Miraflores 2016). Un exemple seria la relació entre dos germans bessons. A l'escola es poden fer observacions i comentar-ho amb la família, però no s'hauria de tractar com un contingut actitudinal susceptible d'avaluació.

Respecta a la diversitat de tècniques, la més important és l'observació, l'observació sistematitzada i registrada. Algun exemple concret podria ser l'anàlisi DAFO (Debilidats,

Amenaces, Fortaleses i Oportunitats), de l'anglès SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats) o mapes per a la planificació docent basats en la metacognició com proposa Gaciu (2015), pautes d'observació autèntiques i adaptades a les situacions, entre d'altres.

També per l'avaluació, en un altre grup, trobaríem les tècniques que permeten que els alumnes expressin lliurement els significats que ells atribueixen a les accions, vivències i actituds (Fernández i Solano, 2017). En parlar de formació en l'educació en valors, transmissió i avaluació, sovint es destaca la manca o la qualitat no satisfactòria d'aquesta. El punt de conflicte són les idees, la concepció que mestres i alumnes tenen del concepte que es treballa, no veuen un mateix objectiu. Més d'un estudi mostra com mestres i alumnes no comparteixen les mateixes idees sobre les estratègies i activitats que s'estan fent, el sentit que tenen i/o la seva projecció en situacions futures (Fernández i Solano, 2017). Donem veu als alumnes, deixem que ens descriguin situacions d'aprenentatge viscudes. Aquest fet té una doble funció. Per una banda el mestre podrà veure com l'alumne aprèn, com està dissenyat l'aprenentatge (Umea University, 2016) i per altra banda amb el fet d'haver de narrar, l'alumne tindrà l'oportunitat de transmetre el que veu, sent i interpreta. Narrar implica una manera de conèixer, ajuda a donar sentit a allò desconegut (Carbonero, Raya, Caparros i Gimeno, 2016) (Bolívar, 2002). Un cop elaborat el document, el PAT, aquest serà el full de ruta que els acompanyarà durant el curs i que aniran modificant en funció de necessitats i progressos.

Com hem dit, en l'elaboració del PAT han de participar els diferents agents de la comunitat escolar. Els alumnes, a més de ser receptors de les accions incidentals pensades pels mestres també poden ser responsables d'elaborar i fer el seguiment d'una guia del propi procés de desenvolupament tant en l'àmbit escolar com el familiar i social. El reflex material d'aquesta tasca l'anomenem Pla Personal de l'Alumne (PPA). L'objectiu d'aquest és facilitar el desenvolupament integral de la persona, la convivència i la interacció amb els altres a partir de la reflexió individual acompanyat del tutor. Sempre en funció de l'edat o més aviat del nivell o estadi en que es trobin. Seguint les pautes de Miraflores (2016) sobre els conceptes relacionats amb el procés cognitiu d'adquisició de valors (normes, actituds, conductes, hàbit i virtut), a primer d' Educació Primària, el PPA hauria de contribuir a consolidar normes i formar actituds, i així successivament.

El PPA és elaborat amb el suport i acompanyament del tutor o tutora. Això resulta molt positiu, fins i tot clau (Crain, 1985). Ella o ell és un referent, conviu dia a dia amb els alumnes i els coneix, els pot ajudar i donar el seu punt de vista quan per exemple, demana als alumnes que parin atenció, que reflexionin sobre les seves capacitats i actituds i com ho viuen aquells amb qui conviu l'alumne habitualment. També, els ajuda a establir les prioritats i els dóna

estratègies per poder assolir els objectius que es fixaran. L'elaboració d'aquest document permet que els alumnes prenguin consciència de les seves potencialitats i limitacions, el primer pas per provocar qualsevol canvi; construeixin el propi autoconcepte, a partir del contrast i la combinació de la percepció d'un mateix i la percepció que la resta té d'ell, fruit de la interacció amb l'entorn; trobar estratègies i recursos per assolir els objectius fixats, el que els ajuda a prendre una actitud reflexiva, la reflexió sobre la pràctica (Riera, 2016) que provoca canvis, relacionats directament amb l'assoliment del objectius plantejats.

Per part de les famílies, cal la seva implicació. Com hem vist fins al moment, influeixen en els infants en matèria de valors i a més, són qui marquen la resta d'hàbits que queden fora del context escolar. Famílies i escola han d'estar en contacte, han de poder coordinar-se per donar continuïtat i potenciar alguns dels aspectes, tasques o projectes d l'escola com el PAT, i pel desenvolupament integral de l'infant. Per aconseguir-ho calen espais de comunicació i reflexió (García, 2017) i que tant mestres com famílies acceptin el compromís de treballar plegats i de complir els criteris o pautes fixats, perquè l'educació en valors sigui realment incident en els alumnes (Miraflores, 2016; Carbonero, Raya, Caparros i Gimeno, 2016 i Arguís, 2001).

Amb tot això concloem que per a l'elaboració del PAT serà fonamental la investigació-acció per convertir la reflexió compartida sobre la pràctica en necessitats i exigència (Santos, 2006). Miraflores (2016) explica, exemplifica i relaciona amb diferents aprenentatges curriculars o àrees amb un ampli llistat de valors: l'autocrítica, la companyonia, el compromís, la comunicació, la convivència, la disciplina, l'esforç, la generositat, la humilitat, la justícia, l'obediència, la paciència, el respecte, la responsabilitat, la sinceritat, la tolerància, el treball en equip i la voluntat. 18 valors, tots ben lligats a la pràctica, però com en tot aprenentatge cal fraccionar, prioritzar, per poder consolidar uns aprenentatges sobre els que construir la resta. Méndez (2014) si deixa clar que hi ha valors o habilitats no cognitives que cal prioritzar i a més, que són eficaces a l'hora de, per exemple, incrementar el rendiment escolar. Mostra com la perseverança, la independència i la capacitat d'estalvi provocarien un canvi i no les bones maneres, la tolerància i respecte, el treball amb esforç i l'obediència, valors que tanmateix eren els que es consideraven adequats a la societat espanyola de 1981. La societat actual ha canviat, i si no som conscients d'aquests fets i de les mancances que tenim no assolirem el repte de construir una societat de valors.

Els valors són una via eficient per la millora del sistema educatiu, és a dir, de la societat futura, els mestres són un dels motors que han de provocar aquests canvis, ja des d'edats primerenques per crear una cultura de l'esforç conscienciada amb la inclusió de la diversitat i on sobresurtin valors com els esmentats, la perseverança, la responsabilitat, la capacitat de postergar recompenses (Méndez, 2014) i la voluntat (Miraflores, 2016).

Objectius

Partint de la idea compartida que cal fomentar i desenvolupar els valors en els infants, que hem de ser efectius en la seva transmissió sent reflex i referents i donant eines per identificar i valorar què, com i perquè adoptar certes conductes i prendre unes o altres decisions, ens plantejem el següent objectiu general d'estudi:

Elaborar propostes per al Pla d'Acció Tutorial (PAT) de l'Etapa d'Educació Primària de l'Escola participant per tal de propiciar una acció educativa coordinada per part de tot l'equip docent en l'àmbit de les actituds i els valors.

Aquest objectiu general es concreta en els següents objectius específics:

1. Identificar pràctiques i actuacions que duen a terme els mestres a l'escola i a les aules amb finalitats lligades a la promoció d'actituds i valors.
2. Definir com els mestres avaluen el treball de les actituds i els valors.

La pregunta a què intenten donar resposta aquests objectius és: un cop coneixem com es treballa l'educació en valors a l'Escola, ¿com podem fer més eficaç, aplicable o incident l'educació en valors a l'Etapa d'Educació Primària? Tot concretat en un projecte compartit i amb continuïtat durant tota l'Etapa.

La hipòtesis és que en totes les accions són presents i es transmeten valors, unes vegades de forma indirecta i altres de forma directa i explícita, però cal reflexionar sobre aquestes pràctiques, sobre com podem estructurar-les, sistematitzant-ne algunes, establint una estratègia comuna amb continguts acumulatius, transversals i específics segons el cicle, curs o alumne per una major eficiència de la tasca.

Mètode

Es va realitzar un estudi de tipus exploratori i descriptiu. Identificava possibles tendències i necessitats respecte l'organització i coordinació del treball de l'àmbit d'actituds i valors, tot relacionant variables i intentant confirmar hipòtesis. El seu abast temporal ha sigut transversal, perquè el temps de què hem disposat ha sigut limitat. Les dades que s'han recollit corresponen a un únic moment. Ha sigut també una recerca de camp, ja que les observacions s'han fet en el context natural, el context d'aula i d'escola i des d'una perspectiva fenomenològica, s'ha descrit el significat de les accions educatives d'escola des del punt de vista dels protagonistes, ells explicaven les pròpies experiències.

Participants

A la investigació ha participat una Escola ubicada al districte de Gràcia de Barcelona. És un centre concertat, laic amb una línia d'Infantil a Primària, dels 0 als 12 anys. L'horari és de 9h a 13.30h i de 15h a 17h.

L'escola està situada al barri de Gràcia, molt a prop del Parc Güell. El nivell socioeconòmic de les famílies és mitjà-alt. A l'escola assisteixen les famílies que pertanyen a la zona d'influència i també acull famílies que arriben d'altres districtes i/o escoles. Les experiències prèvies d'algunes d'aquestes famílies han sigut difícils i aquí troben un ambient receptiu, integrador i segur on poden trobar una estabilitat per desenvolupar-se globalment.

L'objectiu del centre és educar a nens i nenes com a persones competents, amb fortalesa interior per aprendre i millorar al llarg de la seva vida. Els aspectes fonamentals que exposen i sobre els que treballen a l'escola per desenvolupar conjuntament amb les famílies són:

Promoure l'autonomia, la responsabilitat i el senti crític. Amb l'objectiu de formar persones que en un futur seran capaces de fixar-se i d'esforçar-se per aconseguir o els propis reptes o els reptes d'un grup a què pertanyin.

L'atenció a la diversitat per potenciar el talent dels infants. La metodologia i estratègies que defineixen el procés d'ensenyament i aprenentatge contribueixen a la personalització de l'aprenentatge. El tutor vetlla per atendre els ritmes i estils d'aprenentatge, pel que també compta amb diferents recursos. Un parell de cops a la setmana treballen dos mestres a l'aula, seguint el model de codocència. Una de les funcions d'un membre del Gabinet Psicopedagògic és fer suport dins l'aula. El tutor també disposa d'unes hores a la setmana per dedicar-les al grup d'alumnes que necessitin una atenció o ajut puntual.

Potenciar l'autoconeixement i l'autoestima. Per créixer, aprendre, conviure, etc. el primer pas és estar bé amb un mateix. A l'escola tothom col·labora i contribueix per crear un clima segur. Com a estratègies més específiques, a més del treball transversal de valors, trobem el Pla Personal de l'Alumne. En aquest document cada alumne, en funció de l'edat, anota els seus gustos, habilitats, potencialitats, objectius, etc. És un recurs per l'alumne, l'ajuda a estar alerta i a reflexionar, i també per al mestre, intercanvien punts de vista i facilita l'acompanyament.

La investigació s'ha centrat en l'Equip docent del centre, en els docents de l'Etapa d'Educació Primària, perquè les dinàmiques, necessitats i competències a desenvolupar amb els alumnes d'Infantil i els de Primària són diferents. D'aquesta manera s'ha pogut concretar i unificar una mateixa línia d'actuació, objectius i criteris. El grup de participants l'han format un total de vint-i-dos docents. A la mostra hi havia sis tutores d'Educació Primària, set mestres especialistes, dos mestres de suport de primària, cinc mestres d'infantil que fan suports a

primària i dos docents que fan tallers o suports a l'aula a més de formar part del gabinet psicopedagògic. Les edats estan compreses entre els 25 i els 60 anys, la mitjana d'edat és de 40 anys. L'equip docent està format tot per dones tret de tres homes. La formació és principalment de magisteri, però també hi ha un professional que a més de ser mestre és graduat en Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport i un professional en psicologia, ciències polítiques i sociologia i un en pedagogia i logopèdia. L'experiència com a docents, com l'edat, també és molt diversa. Tres dels mestres s'han incorporat a l'escola aquest mateix curs, en canvi el mestre amb més anys d'experiència fa 39 anys que participa del projecte del centre. La majoria dels enquestats, onze d'un total de tretze, un 85% de la mostra, han desenvolupat la seva professió principalment com a docents d'aquesta mateixa escola.

Instruments

Es van dissenyar i administrar un instrument, un qüestionari dirigit als mestres; com a tècnica de recollida de dades, es va dissenyar una pauta d'observació i també es va fer un anàlisi documental a partir del Projecte Educatiu de Centre, PEC, i dels models del Pla Personal de l'Alumne, PPA, des del curs d'Infantil 5 a 6è de Primària.

L'objectiu del qüestionari era recollir dades sobre les idees, actuacions, punts de vista i propostes respecte què es fa i com s'avalua el treball en l'àmbit d'actituds i valors.

El qüestionari constava de 18 preguntes, 14 de resposta tancada i 4 de resposta oberta. Per tant, gran part de les dades recollides van ser quantitatives i en menor proporció qualitatives.

Les 18 preguntes es corresponien a 4 grans blocs. Primer, es formulaven 6 preguntes sobre dades demogràfiques. Aquestes dades prèvies van ajudar a concretar les interpretacions. Els altres tres blocs van anar dirigits a recollir dades concretes sobre l'àmbit d'actituds i valors. El segon bloc es centrava la freqüència amb que es treballa sobre l'àmbit d'actituds i valors. El tercer bloc preguntava el què i per a què treballar en l'educació en valors, combinant aquí 2 preguntes tancades amb 3 de les preguntes obertes. Al quart bloc van quedar 2 preguntes tancades per recollir dades sobre l'avaluació de l'àmbit de les actituds i valors, el que poden esdevenir indicadors d'impacte en el PAT, els indicadors que determinen fins a quin punt la pràctica docent ha contribuït a assolir l'objectiu de transmetre actituds o valors. Per últim, es va deixar un apartat d'observacions obert a propostes o suggeriments. La durada per omplir el qüestionari va ser d'entre 10 i 15 minuts i es va fer arribar en format digital.

L'objectiu de l'observació va ser registrar situacions d'interacció positives en un context on la conducta dels infants fos fonamentalment espontània i lliure, les estones de pati, per fer una fotografia del tipus o varietat de conductes, d'accions habituals ara entre els alumnes. Més

endavant, posterior a la proposta, elaboració i aplicació durant uns sis mesos d'un Pla d'acció Tutorial, PAT, compartit per tot l'equip docent, si es repetís aquesta experiència d'observació, caldria comparar el tipus d'interaccions observades per valorar l'impacte de les mesures recollides al PAT i aplicades, per així continuar amb propostes en la mateixa línia o proposar canvis. Amb la primera observació, els mestres van fixar l'atenció en la relació que s'estableix entre iguals i van haver de valorar actituds i conductes d'interacció només positives. Cosa que pot resultar difícil davant els conflictes que, nombrosos o no, requereixen més sovint d'intervenció per part de l'adult.

En l'observació van participar els docents d'Educació Primària, com a observadors, i van observar els alumnes que comparteixen les dues zones de pati establertes pels alumnes de Primària. Per tant, van participar dels infants d'Infantil 5 fins als alumnes de 6è de Primària. La tècnica d'observació que es va aplicar va ser sistemàtica, en el context natural i participant. I el tipus de registre va ser descriptiu ja que es va especificar el tipus de conductes que calia registrar. Situacions d'interacció positiva i espontània entre iguals durant les estones de pati. Vam establir que eren situacions marcades per verbs d'acció com escoltar, ajudar, acompanyar, cooperar, jugar, jugar junts, cedir, demanar ajuda a iguals o a mestres, admetre, perdonar, compartir, perseverar, reconèixer,... Es va fer èmfasis en el registre objectiu de les situacions, evitant interpretacions i opinions; i que excloués les situacions guiades pels mestres. Aquestes consignes es van donar als mestres individualment de forma oral i per escrit a partir d'una infografia adjunta als annexos. El tipus de dades recollides van ser qualitatives i es van registrar en una pauta d'observació, prèviament dissenyada i validada per un expert. El període fixat per fer l'observació va ser de cinc dies. Cada dia hi ha dos moments de pati, al matí i al mig dia, i hi ha dos patis, el de sorra i la pista. Al pati de sorra, que és més gran està sempre vigilat per dos mestres i a la pista hi ha un mestre vigilant. Per tant, van participar un total de 12 mestres i durant 5 dies es van poder observar un total de 10 patis, registrant pels diferents mestres fins a 60 situacions d'interacció positiva entre iguals.

L'objectiu de l'anàlisi documental era conèixer les bases o pautes establertes i comunes a la seva pràctica docent respecte l'àmbit d'actituds i valors. Per una banda, es va analitzar el PEC, un document de centre on es concreta el desenvolupament curricular, les orientacions que garanteixin l'atenció a la diversitat, d'acord amb els principis d'atenció a la diversitat i la coeducació; es descriuen els criteris d'organització pedagògica; es fixen els indicadors de progrés a revisar periòdicament; i s'inclou el projecte lingüístic i les normes d'organització i funcionament del centre, NOFC. També es van analitzar els plans personals del alumnes que els tutors de cada curs, d'Infantil 5 a 6è de Primària van dissenyar i implementar seguint les premisses que van comentar a l'inici de curs a nivell de claustre. Les dades que es van obtenir

van ser de tipus qualitatiu útils per completar la resta de dades obtingudes, per triangular la informació.

Procediment

En el marc de les pràctiques del Màster Universitari en Psicopedagogia, l'escola va mostrar interès per elaborar un Pla d'Acció Tutorial, PAT, pel centre que contribuís a coordinar les pràctiques docents que els mestres duien a terme en el seu dia a dia, i no només a nivell de tutoria, respecte l'àmbit d'actituds i acords. Per fer possible l'elaboració de propostes de pràctiques educatives per fomentar la transmissió d'actituds i valors ens vam documentar sobre el tema, vam recollir dades de l'entorn en què es volen fer les proposar i les vam analitzar.

a. Recol·lecció de dades

A partir de les referències vam poder establir temes d'interès, continguts (autoconcepte, autoestima, autonomia personal, convivència, pensament crític) i l'organització dels mateixos, però ens calia l'experiència i el punt de vista dels mestres. Ells són el recurs principal i més valuós per transmetre actituds i valors. Segons les seves percepcions i en conseqüència les seves pràctiques docents caldrà definir un tipus o altre d'actuació.

L'equip directiu i l'equip docent eren conscients i volien millorar la seva acció tutorial i l'acció docent en l'àmbit de les actituds i valors. Per començar a recollir dades es va informar a l'equip directiu dels objectius de la investigació i es va fer la proposta d'instruments i tècniques de recollida de dades a aplicar. Per accedir als documents de centre per l'anàlisi documental, per fer arribar els qüestionaris als mestres i iniciar l'observació es va demanar el consentiment informat, del qual s'adjunta una còpia del model als annexos, a la Directora de l'Escola i es va garantir el tractament confidencial que es faria de les dades obtingudes, respectant la disponibilitat i l'anonimat dels participants i posant a la seva disposició els resultats de la investigació. Seguidament, es va acordar els documents a analitzar, el PEC i els PPA i es va procedir a fer l'observació i paral·lelament els mestres van anar responant els qüestionaris.

Els qüestionaris es van fer arribar als mestres en format digital, del qual hi ha un model als annexos. Adjunt al correu i previ a les preguntes del qüestionari es va explicar l'objectiu de la investigació, el contingut i duració del qüestionari i es va garantir la confidencialitat de les dades. També al cos del correu es va explicar que es demanava la seva col·laboració per fer una observació. Previ a aquest correu ja s'havia comentat amb diversos mestres si havien fet abans alguna observació si veien viable que els proposéssim fer-ne una, si compartien l'objectiu, etc. Un cop decidit fer l'observació, per explicar el procediment a seguir per fer

l'observació a més de l'explicació del correu se'ls va explicar l'objectiu i el procediment a partir d'exemples i acompanyat d'una infografia explicativa, adjunta als annexos d'aquest article. Per fer arribar aquesta informació i material als mestres corresponents a l'escola ens van facilitar la graella on apareixen els responsables per a cada pati i vam preparar tantes infografies i pautes d'observació, de la qual també hi ha una còpia al annexos, com calien. A continuació, se'ls va fer arribar a cada mestre, alhora que se'ls feia l'explicació i s'acordava deixar les pautes d'observació a una safata concreta de la secretaria o entregar-les directament en mà. Els dies de pràctiques es va anar fent el seguiment, resolent dubtes i recollint les observacions.

b. Anàlisi de dades

Un cop vam recollir els documents del centre, les pautes d'observació i les respostes al qüestionari es va procedir al seu anàlisi. Es va fer en base als objectius de la investigació i vam triangular la informació, les dades es complementaven. Per les dades de tipus quantitatiu del qüestionari es va fer una anàlisi descriptiu de les dades, amb les freqüències en tant per cent. En canvi, per les dades qualitatives del qüestionari i l'observació es va fer una anàlisi temàtica. Les observacions es van agrupar segons categories: situacions de cooperació, d'hàbits adquirits, de conciliació, d'acompanyament i de joc. Les observacions, com a dades observables i objectives, van esdevenir arguments de pes a l'hora de fixar variables que van condicionar les dades obtingudes i les conductes dels infants. La informació obtinguda dels documents del centre també van servir per justificar dinàmiques i maneres de treballar els valors quan un grup de docents va decidir seleccionar o prioritzar una mateixa resposta, ja que aquest documents són comuns i construïts entre tots.

Resultats

En relació al primer dels objectius de la investigació, la identificació de pràctiques i actuacions susceptibles de transmetre actituds i valors, els resultats apunten que 84,6% , onze dels tretze mestres participants en la investigació afirmaven que realitzaven activitats d'actituds i valors i valoraven la importància de treballar sobre aquest àmbit, l'educació en valors. A més, el 53,8% (n=7) dels professionals es mostraven amb disposició per implicar-se molt més en el desenvolupament de l'àmbit de les actituds i valors, mentre que únicament un 7,7% (n=1) mostrava disposició per una mica més. En relació al temps, la majoria (84,6%; n=11), creia que caldria dedicar un temps diari al treballar de les actituds i els valors. Quant al tractament dels continguts, d'una banda, la totalitat dels mestres (100%; n=13) va afirmar que

en feien un tractament transversal, incloïen o treballaven les actituds i valors en la resta d'àrees, tal com indiquen els referents consultats i com recolzen els resultats obtinguts del període d'observació, durant el qual els mestres van registrar situacions de joc i interacció en que van detectar el treball de valors sense que estigués planificat prèviament. Per altra banda, només el 30,8%, 4 dels tretze mestres van indicar que feien un tractament transversal però també específic de les actituds i els valors, situant-los com a focus de les pràctiques o activitats proposades als infants. Aquesta tria va quedar fonamentada en analitzar els documents del centre. El projecte de centre defineix que cada tutoria ha de dedicar una hora setmanal a la matèria anomenada *Valors* on el grup classe treballa sobre l'àmbit de les actituds i els valors. Sobre els quatre continguts que corresponen a l'àmbit de l'educació en valors fixats pel Currículum d'Educació Primària (2015) tots quatre van rebre entre 11 i 13 valoracions. Destacar com dos dels mestres van aportar dos nous continguts, desenvolupar l'empatia, la solidaritat i els estereotips; i el respecte als altres.

Pel que fa a les situacions o activitats que duen a terme els mestres, lligades a la transmissió i l'adquisició de valors vam distingir-ne les planificades de les espontànies.

Quant als continguts que cal incloure i treballar a partir de les activitats els vam dividir en dos grups, els continguts referents al desenvolupament de l'individu i els referents a la convivència entre individus. A partir de les activitats planificades els mestres van descriure una quantitat equilibrada de situacions dirigides al desenvolupament de l'individu i les dirigides a la relació i convivència amb els altres. Els mestres van descriure situacions aportant com a continguts i dinàmiques la reflexió, l'autoconeixement, l'empatia, l'acceptació de la diversitat, el treball en equip, etc. De les situacions espontànies i el període d'observació van sorgir gairebé en la totalitat, situacions que van ser identificades com una expressió de la capacitat de relació entre iguals i en algun cas puntual es van posar de relleu les actituds integrades i expressades per l'individu. Van descriure accions de cooperació, consol, companyonia, cohesió de grup, empatia, reconeixement dels propis errors, desacord, etc.

Respecte a les situacions planificades, els mestres en van descriure diverses: lectures de textos, contes, jocs, pel·lícules, debats, treballs, dinàmiques emocionals, recitació, còmics, notícies, curtmetratges, etc. Ampliant la mirada més enllà del contingut, es van agrupar les situacions i es van establir dues noves categories. A partir de les descripcions vam diferenciar les activitats segons l'origen de les situacions de partida, la situació treballada prové de la pròpia experiència o és aliena a aquesta o és una simulació, i segons el tractament de les actituds i els valors, es fa un treball implícit o explícit d'aquestes. Per exemple, va haver mestres que proposaven analitzar notícies, l'actualitat. Per tant, es va proposar un treball des d'una situació aliena, allunyada de la zona d'interacció de l'infant i es va plantejar fer un

anàlisi, identificar, explicitar i reflexionar sobre aspectes concrets de l'àmbit de les actituds i els valors. També va haver mestres que van proposar reconstruir fets ocorreguts per permetre expressar i compartir les pròpies emocions. Es va partir d'una situació pròpia i en tot moment eren explícites les actituds i els valors. Es van descriure altres propostes, algun mestre va expressar la seva preferència per treballar sobre activitats que duen implícites, les que necessiten de certes actituds i valors per al seu desenvolupament. Per tant, combina una activitat que a partir d'una situació pròpia, de què participa, on a més d'haver d'identificar els valors presents a la situació, cal actuar integrant certs valors.

Les situacions espontànies descrites pels mestres a través del qüestionari o registrades durant el període d'observació mostraven en la majoria de casos situacions de conflicte entre iguals. Els mestres van exposar situacions que havien succeït al pati, a classe o als passadissos, totes però, van posar de relleu dificultats per desenvolupar jocs, treballs en equip, converses, interpretacions ajustades de successos o opinions, i en algun cas la dificultat per tenir cura dels altres i les seves tasques. Els mateixos mestres també van expressar situacions i van destacar activitats fent referència a conductes de cooperació, respecte, reconeixement, companyonia; i marcades per actituds d'empatia i perseverança. Tot van ser actituds i valors que neixen de la interacció amb els altres, en aquestes situacions concretes, de la interacció entre iguals.

Respecte al segon dels objectius, els resultats apunten que la majoria dels mestres, el 38,5% (n=5), avaluen l'àmbit de l'Educació en valors a partir de pautes d'observació, que és la tècnica majorment proposada pels teòrics sobre la seva eficàcia en la constatació dels avanços en el procés d'aprenentatge en valors. L'observació va anar seguida per altres tres recursos per a l'avaluació amb el mateix percentatge d'ús, el 15,4% (n=2): la presentació de casos contextuals per a analitzar i avaluar, les pautes d'auto i coavaluació i la coordinació amb els familiars. Una minoria de mestres (15,4%; n=2) sostenia que l'avaluació no els corresponia a ells, però un d'aquest dos mestres, va puntualitzar com a la junta d'avaluació i a reunions específiques sí que ho comenten.

Pel que fa a l'impacte en els infants de les activitats i dinàmiques que els mestres realitzen al voltant de l'Educació en valors, les repercussions en les relacions amb el grup classe i les relacions entre iguals van ser les més valorades, cadascuna amb un 92,3% (n=12), seguides de les repercussions en l'autoconcepte (76,9 %; n=10). A més dels tres àmbits d'impacte establerts, un dels mestres va destacar la importància de la repercussió del treball en actituds i valors en la relació dels infants amb l'entorn, amb els adults, etc.

En l'apartat d'observacions es van recollir les següents consideracions: van descriure l'educació en valors con una bona praxis, com un procés que cal iniciar de bens petits i continuar en totes les etapes i que cal adaptar a les necessitats de cada grup. Van destacar

algun contingut concret, l'empatia com a valor clau. Van expressar com l'educació en valors és una tasca fonamental sense la qual la resta d'aprenentatges no s'assoleixen de la mateixa manera. Respecte a l'aplicació, les activitats i dinàmiques d'educació en valors, van destacar la necessitat d'una major formació; van mostrar projectes iniciats, el Pla Personal de l'Alumne; i van fer propostes pel treball de les actituds i els valors, elaborar les planificacions de les matèries pensant en el treball implícit i transversal de les actituds i els valors.

Discussió i conclusions

L'objectiu general d'aquesta investigació va ser elaborar una proposta de Pla d'Acció Tutorial (PAT) per a l'etapa d'Educació Primària d'una Escola. El claustre es mostrava d'acord amb què cal construir i desenvolupar actituds i valors en els infants. Dia a dia, els mestres treballen sobre aquest àmbit, però troben a faltar una planificació de la tasca docent més coordinada. L'elaboració del PAT pot ser una oportunitat per crear un espai de comunicació i reflexió que faciliti l'acció docent coordinada i compartida que estableixen com a objectiu.

A la hipòtesi inicial afirmàvem que en totes les accions, actuacions, conductes i dinàmiques són presents i es transmeten valors. Recolzen aquesta idea autors com Miraflores (2016) i Ochoa (2012) i alguns dels mestres enquestats: "Els valors poden ser-hi en tot el que fem, un gest, una explicació, una petita decisió..." Transmetem valors de forma gairebé inconscient, i ho fem de forma més o menys explícita, però prendre una actitud reflexiva (Riera, 2016) davant les situacions o experiències viscudes és fonamental per transitar de la transmissió a l'adquisició d'actituds i valors. Aquesta idea inicial i fonamentada ha anat adquirint sentit amb el transcurs de la investigació. De la mateixa manera que una paraula està carregada de connotacions, fruit de l'ús que se'n fa d'aquesta en un context concret; les actuacions dels mestres referents a l'àmbit de l'educació en valors prenen sentit en situar-les al seu entorn natural i, sobretot, en conèixer els punts de vista dels protagonistes, els mestres.

A partir dels dos objectius específics de la investigació vam treure profit a les diferents idees, opinions i valoracions dels mestres. Pel primer objectiu, identificar pràctiques i actuacions que duen a terme els mestres per a la promoció d'actituds i valors en els infants, vam fixar inicialment dues categories de situacions, les planificades o les naturals o espontànies. La posterior anàlisi de les dades recollides va possibilitar apreciar com les nombroses situacions, cadascuna amb un matís únic, podien agrupar-se formant categories diferents de les previstes: segons l'origen de les situacions proposades pel mestre i segon si en l'activitat es treballen les actituds de forma implícita o explícita. Per una banda, com en la majoria de les classes, el mestre és qui proporciona un entorn amb uns materials, recursos i

dinàmiques, per tant, qui decideix quan treballar sobre situacions de la pròpia experiència o alienes a aquesta. En tot dos casos l'alumne hi participarà de la dinàmica, però el treball que se'l demana és molt diferent. Treballant sobre situacions fictícies es pot promoure un treball de reflexió, empatia, creativitat, etc. A partir d'una vivència pròpia, a més cal fer un exercici de memòria individual i col·lectiva, promoure l'honestedat, la humilitat, la capacitat de reconèixer l'error i de gestionar sentiments i emocions de culpa, responsabilitat, etc. Per altra banda, vam distingir entre les activitats que tenen per finalitat principal el treball de les actituds i valors de les que duen implícit aquest treball dels valors. Calen moments per reflexionar des de la calma, sense implicar a ningú, moments per compartir punts de vista i estratègies. Això ho podem treballar a partir de situacions fictícies i en què es fan explícites les actituds i valors, com els jocs de rol. Pot semblar un treball més teòric o descontextualitzat, però no hauríem de menystenir cap de les dues pràctiques, ni les més teòriques que permeten construir un coneixement o vocabulari compartit ni l'aplicació d'aquests coneixements en la seva conducta diària. Ambdues són necessàries i complementàries. Per reconèixer, donar nom a les actituds que mostrem, les que observem i les que ens agradaria adquirir cal, si més no, fer-les explícites en les situacions viscudes. El més obvi per a un pot ser el més desconegut per a un altre. Aquest desajust o desconeixement d'idea, visió o interpretació d'una mateixa realitat observada per mestre i alumne era la que exposava Fernández i Solano (2017).

Amb tot això, més enllà d'arribar a ser capaços de trobar similituds entre situacions observades i crear possibles dicotomies, situacions pròpies o alienes i actituds explícites o implícites; ens interessa ser capaços de reconèixer com podem diversificar les situacions que proposem i promovem, conèixer que ens aporten unes i altres i per tant, saber quina situació cal o s'adequa millor a les particularitats de l'individu o grup a qui es plantejarà.

Disposar de dues vies per obtenir informació expressada directament pels mestres, el qüestionari i la pauta d'observació, ens va permetre extreure una altra conclusió. En comparar el contingut de les situacions planificades i el de les sorgides de forma natural o espontània, concretament les observacions a les estones de pati, vam notar com els mestres van associar aquestes situacions naturals amb el treball de les habilitats socials, de cooperació, empatia, consol, acompanyament, etc. mentre que en situacions guiades pel mestre a més d'actituds i valors interpersonals també es treballava sobre l'autonomia personal, l'autoconcepte, l'autoestima, etc. Un dels mestres enquestats afirmava que les actituds i els valors les hem de tenir sempre presents, però no és fàcil. Cal aprendre a guiar la nostra mirada. Fer un breu període d'observació ha sigut un primer pas, el següent pas és analitzar i compartir aquestes observacions. De les estones de pati, els mestres han destacat únicament actituds d'interacció positiva, però també intervenen les actituds personals. Per a poder relacionar-se amb el altre

primer cal un equilibri personal. L'actitud de consol a un company denota empatia companyonia, capacitat per reconèixer errors i la possessió d'estratègies per reparar-los. Tot actituds implícites però presents i valuoses que corren el risc de ser considerades, erròniament, com a assolides. Cal perseverar i fer créixer les actituds adquirides pels infants per que esdevingui, com deia Miraflores (2016) hàbits i conductes de valor de joves i adults autònoms, competents i plens.

Respecte al segon objectiu, com els mestres avaluen el treball en actituds i valors, va destacar l'observació com a tècnica més aplicada, i les repercussions més directes del treball en actituds i valors es van referir a les relacions interpersonals. A futur, caldria aprofundir sobre quina tècnica d'observació s'aplicarà, si es farà entre dos o més mestres, etc. Així com concretar les repercussions esmentades com a indicadors aplicats a cada categoria de situació recollida al PAT. No obstant això, de les dades recollides extraiem que la majoria dels mestres, onze dels tretze, afirma treballar l'educació en valors. Valoren la rellevància d'aquesta tasca i mostren interès per dedicar més temps del que ja dediquen durant la jornada escolar i en algun cas per fer formació. L'actitud dels mestres per tant, és proactiva, de predisposició i d'interès, factor fonamental per iniciar qualsevol procés de canvi i planificació estratègica com és el disseny i creació del PAT.

En relació a aquesta preocupació i consciència dels mestres, destacar dues reflexions. Una d'elles és la reflexió aportada per un dels mestres. "En l'àmbit artístic es treballa de forma implícita en cada una de les sessions. És podria treballar com a tema central, però crec que seria millor com a proposta de treball transversal (creació d'un petit audiovisual, una instal·lació, etc.)". Com a resultat d'un moment de reflexió el mestre va ser capaç de mostrar la seva disposició al canvi i mostra com és conscient que caldria aplicar aquests canvis sobre la planificació del seu àmbit, l'artístic, per establir moments o plantejar projectes lligats al desenvolupament d'actituds i valors. Conscient o no, la reflexió d'aquest mestre coincideix amb la proposta de Bolívar (2002), qui afirma que per a una acció educativa compromesa amb l'educació en valors aquests no poden incloure's com un afegit en un o en tots el continguts actuals, cal replantejar-los. La segona de les reflexions centra l'atenció en els conflictes. En preguntar per activitats naturals on fossin presents les actituds i els valors la majoria dels mestres, nou del tretze participants, van esmentar una o dues situacions de conflicte. Es tracta de situacions que solen requerir l'atenció de l'adult, més que no pas les situacions positives i són un clar exemple de situacions que volem evitar i canviar. A futur, si continuéssim amb la investigació, elaboraríem el PAT amb el conjunt del claustre, l'aplicaríem i a l'hora de valorar l'impacte d'aquest PAT plantejaríem una nova observació esperant registrar més situacions de cooperació que ara. Per fer això possible el PAT el conformaran les línies d'actuació respecte

els diferents àmbits de l'educació en valors. Cada actuació es concretarà amb un objectiu i una proposta. Per exemple, durant la investigació hem pogut conèixer idees, estratègies i projectes que duen a terme alguns mestres amb el seu grup classe. Un exemple concret és el projecte de pati que està desenvolupant un mestre de Primària. El projecte ha sorgit de la necessitat d'actuar davant la concentració de conflictes que es produïen entre els infants del seu grup classe, entre d'altres nens, durant les estones de pati. L'objectiu que es va fixar va ser promoure la convivència, centrat en aprendre a gestionar conflictes i cohesionar el grup. Per assolir l'objectiu es van proposar una sèrie d'activitats i dinàmiques. Durant unes setmanes tota la classe va baixar abans al pati i junts van provar i aprendre diferents jocs, alguns de guiats per l'adult, d'altres lliures, molts de cooperatius, etc.; a classe van fer jocs de rol per imaginar i elaborar estratègies per abordar els conflictes; dos dies a la setmana comentaven com havia anat el pati, es reforçaven les conductes positives, d'agraïment, companyonia, joc net, parlar el conflicte, saber guanyar i perdre, es deixava temps per expressar que els havia agradat més, etc. En aquesta experiència es combinen les diferents situacions identificades i categoritzades a través dels instruments i es promou la comunicació i expressió dels infants. Es tracta d'una molt bona pràctica que podria ser compartida amb la resta de claustre per participar-hi, aplicar part de les seves propostes amb els seus grups classe, per complementar-la, etc.

Un altre projecte que estem desenvolupant és el disseny dels nous models de Pla Personal de l'Alumne dels cursos des d'Infantil 5 a 6è de Primària (Plantilles adjuntes en el Annexos). Per fer-ho s'han tingut en compte els continguts sorgits de la documentació i la recollida de dades, tant els destinats a desenvolupar l'autonomia en el ser i en el fer de l'individu com en desenvolupar les habilitats socials. S'han analitzat els models aplicats durant aquest curs, s'ha elaborat la nova proposta i caldrà fer una posada en comú. Són els mestres qui conviuen amb els alumnes, les dinàmiques i el projecte del centre. Ells són qui fan possible el canvi.

Cap mestre no ha fet referència a les condicions de l'ambient en què es produeixen les situacions. A l'hora d'abordar les situacions de conflicte al pati seria bo fer un anàlisi de l'espai. Podríem prendre de base la piràmide de les necessitats de Maslow (Kroth, 2007). Un espai massa petit, on coincideixin massa alumnes de múltiples edats no és l'ideal ni permetria valorar el desenvolupament i aplicació de les actituds i valors que integren els infants. De cara a properes observacions i propostes aquesta seria una altra variable a contemplar així com un punt d'actuació.

Les generacions avancen, el futur és seu. No podem predir com serà aquest futur i tot i això, ens arrisquem i formulem hipòtesis sobre les competències que es demandaran. Esperem

canvis, canvis estructurals i canvis en la manera com ens relacionem amb l'entorn, com obtenim i com processem la informació, com interaccionem, etc. Mentre esperem i imaginem, alguns canvis ja han arribat. Els nens han canviat, no comparteixen les mateixes experiències, tot just les estan vivint, no estan adquirint el mateix codi de valors, la perseverança i l'esforç són rebutjats des de ben petits. Hem de trobar les estratègies adequades, no necessàriament noves, sinó la combinació de recursos i dinàmiques justa, acompanyada de l'actitud compromesa i perseverant del mestre.

Una bona acció puntual és un inici. Una actitud, actuar bé de forma reiterada, constant i com un acte reflex és el repte.

Referències bibliogràfiques

Arguís, R. (2001). El desarrollo de la acción tutorial en un colegio rural agrupado. *Aula: Revista de innovación educativa*, 98.

Aygul, A., Zhumadullaeva, Sarash, S., Konyrbaevab, Bibi, C., Duanbaevac, et al. (2016). Applying the Findings of Scientific and Pedagogical Research in Values Education. *Look Academic Publishers. IEJME— Mathematics Education*, 11, 1231-1243.

Bolívar, A. (2002). La evaluación de actitudes i valores: problemas y propuestas. S. Castillo Arredondo (Coord.): *Compromisos de la evaluación educativa* (pp.91-114) Madrid: Pearson Educación.

Carbonero, D., Raya, E., Caparros, N. i Gimeno, C. (2016). Respuestas transdisciplinares en una sociedad global. *Aportaciones desde el trabajo social*. Logroño: Universidad de La Rioja.

Catalunya. *DECRET 119/2015, de 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària*.

Catalunya. *L'acció tutorial compartida*.

Catalunya (2018). L'orientació educativa i l'acció tutorial al llarg i en cada una de les etapes educatives i ensenyaments. *Aprenentatge i formació continuats*.

Cerro, S., Chaves A., Ros, E., Martí M., Soler, G., Moreno, C., Cifré, I., Noguera, M., Lugo, O., Isanta, M., Pintado, I. i Monzonis, R. (2016). La Inteligencia colectiva en la productividad grupal: una prueba piloto. *Aloma: Revista de Psicología, Ciències de l'Educació i de l'Esport*, 34(2), 67-75.

- Crain, W. C. (1985). *Theories of development*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Esteve, M. (2019). *Aventures d'aprenentatge. Construir escola amb el treball per projectes* (1a ed). Barcelona: Eumo editorial.
- Fernández, R., i Solano, N. (2017). Attitude towards school science in primary education in Spain. *Revista Electrónica de Investigación Educativa*, 19(4), 112-123. Recuperat a: <https://doi.org/10.24320/redie.2017.19.4.1393>
- Gaciu, N. (2015). Mapping metacognition, lesson planning and reflection for teaching and learning. *International Journal for 21st Century Education*, 2, 61-68.
- García, L. (2017). Els deures: la tanca entre l'escola i les famílies. *Àmbits de Psicologia i educació*, 46.
- García, T., Rodríguez, C., Gonzalez, P., Álvarez, D. i González, J. (2016). Metacognition an executive functioning in Elementary school. *Anales de psicología*, 32(2) 474-483.
- Heckman, J.J., Pinto, R. i Savelyev, P. (2012). Understanding the mechanisms through which an influential early childhood program Boostes adult outcomes. *IZA Discussion paper 7040*.
- Kroth, M.(2007). Maslow Move Aside! A Heuristical Motivation Model for Leaders in Career and Technical Education, *Journal of STEM Teacher Education*, 44(2), 3.
- Méndez, I. (2014). Habilidades no cognitivas y rendimiento escolar. *Avances en Supervisión Educativa*, 20. Recuperat a: <https://avances.adide.org/index.php/ase/article/view/94>
- Miraflores Gómez, E. (2016). Metodologías para la transmisión de valores en las Áreas de conocimiento de educación primaria obligatoria. *Educación y Futuro: Revista de investigación aplicada y experiencias educativas*, 35, 143-179.
- Morillas, L. (2009). Valores transmitidos desde la infancia y resultados de aprendizaje del alumnado de primer curso de Educación Primaria. *Educatio Siglo XXI*, 27(2), 233 - 268.
- Ochoa, A. i Peiró, S. (2012). El quehacer docente y la educación en valores. *Revista Teoría de la Educación: Educación y Cultura en la Sociedad de la Información*. 13(3), 28-48. Recuperat a: http://campus.usal.es/~revistas_trabajo/index.php/revistatesi/article/view/9127/9356

- Pastor, L. (2008). Valores en el alumnado: Construcción de un instrumento de evaluación de valores. *En actas de XIV Congreso Nacional y III Iberoamericano de Pedagogía*, 263-265.
- Riera, J. (2016). La innovació educativa a la Universitat i el nou rol docent. *Aloma: Revista de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport*, 34(1), 23-31.
- Rockeach, M. (1973). The nature of human values. *Nueva York: Free Press*. The Economist (2014) *Early language and the brain. Smart talk.*. Recuperat a: <https://www.economist.com/babbage/2014/02/20/smart-talk>
- Santos Guerra, M.A.(2006). *La escuela que aprende*. Madrid: Morata.
- Umeå universitet. (2016, June 1). Perceived values of education from young people's perspectives. *ScienceDaily*.
- Vázquez, E., López, E., i Manuel, F. (2014). Incidencia de las variables no controlables directamente por el sistema educativo en el rendimiento del alumnado en competencia lectora en PISA: análisis comparativo España-Finlandia. *Avances en Supervisión Educativa*, 20. Recuperat a: <https://avances.adide.org/index.php/ase/article/view/98>

Annexos

- Model de consentiment informat

Benvolguda Marta,

El currículum del Màster Universitari en Psicopedagogia preveu que els estudiants facin un treball final de màster (TFM). Per aquest motiu sol·licitem la vostra cooperació en la recollida de dades de l'estudi de camp d'aquest treball.

Per a la vostra informació, les dades obtingudes a través dels diversos instruments de recerca són totalment confidencials i s'empraran únicament i exclusiva per dur a terme el treball esmentat, assegurant en tot moment l'anonimat dels participants.

En aquest cas, l'estudiant Laura Avilés Berruezo, que està fent el TFM titulat: *Desenvolupament d'una proposta de Pla d'Acció Tutorial a l'Etapa d'Educació Primària*, té previst sol·licitar la col·laboració de la vostra escola per:

- Passar un qüestionari als mestres que participen en activitats docents a l'etapa d'Educació Primària.
- Fer observacions a les aules i a diferents espais de l'escola.
- Fer un anàlisi documental (PEC, NOFC, models de Plans Personals de l'Alumne, entre d'altres).
- Entrevistar a algun mestre de Primària per concretar, si és necessari, les dades recollides a partir de l'observació, els qüestionaris i l'anàlisi documental.

Pensem que és una bona oportunitat per tal que els nostres estudiants puguin desenvolupar les competències necessàries per actuar en un futur des d'una pràctica reflexiva compartida amb la resta de professionals que intervenen en l'educació. Així mateix, els estudiants en qüestió es comprometen a donar en tot moment les explicacions oportunes del treball que duen a terme i a mantenir-ne informats els responsables de l'escola.

Restem a la vostra disposició per a qualsevol consulta, tot agraint per endavant la vostra valuosa col·laboració.

Ben cordialment,

Signatura
Tutor de TFM
Natasha Baqués Aguiar

Signatura
Estudiant autor del TFM
Laura Avilés Berruezo

Facultat de Psicologia, Ciències
de l'Educació i de l'Esport Blanquerna
Universitat Ramon Llull

Jo, _____, com a _____
(nom) (director/coordinador/cap d'estudis/...)

autoritzo que l'estudiant _____
(nom)

reculli sota aquestes condicions les dades necessàries per al TFM.

Signatura

Barcelona, _____ de 20_____.

- Model de qüestionari

El qüestionari consta de 18 preguntes corresponents a 4 grans blocs diferenciats pel contingut. Primer, es formulaven 6 preguntes sobre dades demogràfiques, registrant l'edat; el gènere; la titulació, podent triar diverses opcions (Educació infantil, Educació Primària, Pedagogia, Psicologia, Logopèdia i altres); la categoria professional dins l'escola podent triar també entre diferents opcions (mestre/a, pedagog/a, psicòleg/a, vetllador/a, especialista o altres); els anys d'experiència a l'escola on es fa la investigació i els anys en la professió. Aquestes dades prèvies ajuden a concretar les interpretacions, ja que els anys d'experiència, disposar d'una formació determinada, els anys formant part d'una escola, d'un mateix projecte educatiu, etc. condicionen, son variables a tenir en compte. Els altres tres blocs ja van anar dirigits a recollir dades concretes sobre l'àmbit d'actituds i valors. El segon bloc es centrava la freqüència amb que es treballa sobre l'àmbit d'actituds i valors. Es va fer de forma breu, amb 4 preguntes tancades, dues d'opció dicotòmica i dues d'opció múltiple on triar una de les quatre opcions suggerides. El tercer bloc preguntava el què i per a què treballar en l'educació en valors, de forma més extensa, combinant 2 preguntes tancades d'opció múltiple on seleccionar una o diverses opcions de les cinc suggerides; i 3 preguntes obertes on es demanava descriure situacions planificades i espontànies que generen o es generen i propostes per a treballar les actituds i els valors. Al quart bloc hi havia 2 preguntes tancades de resposta múltiple amb cinc opcions per triar-ne en una únicament una opció o més d'una opció en el cas de la última pregunta. En aquest bloc es van recollir dades sobre com avaluen l'àmbit de les actituds i valors, el que poden esdevenir indicadors d'impacte en el PAT, els indicadors que determinen fins a quin punt la pràctica docent ha contribuït a assolir l'objectiu de transmetre actituds o valors. Per últim, es va deixar un apartat d'observacions obert a propostes o suggeriments.

A continuació s'adjunta el model de qüestionari administrat.

Educació en valors

Benvolgut/da, sóc la Laura Avilés, estudiant del Màster Universitari en Psicopedagogia a la Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport Blanquerna, Universitat Ramon Llull. La investigació que duc a terme, pel Treball de Fi de Màster, tracta sobre l'elaboració d'una proposta de Pla d'Acció Tutorial (PAT). L'objectiu principal és conèixer com es treballa l'Educació en Valors per tal d'elaborar un projecte compartit i amb continuïtat durant tota l'Etapa d'Educació Primària. És per això que m'agradaria comptar amb la seva participació. Aquesta consistiria a respondre el següent qüestionari, que consta de 14 preguntes, i pel que li caldrà dedicar uns 15 minuts. Responent a aquest qüestionari dóna autorització perquè les dades obtingudes s'utilitzin per a l'elaboració de la meva investigació i garanteixo la total confidencialitat i preservació de l'anonimat. Agraïxo la seva participació i els resultats i conclusions de la investigació queden a la seva disposició. Pot contactar amb mi a través del següent correu electrònic: lauraab2@blanquerna.url.edu

*Necessari

Dades demogràfiques

1. Edat *

2. Gènere *

Femení

Masculí

3. Titulació *

Educació Infantil

Educació Primària

Pedagogia

Psicologia

Logopèdia

Altres: _____

4. Quina categoria de treball ocupes a l'escola? *

Mestre/a

Pedagog/a

Psicòleg/a

Vetllador/a

Especialista

Altres: _____

5. Anys a l'escola Reina Elisenda *

6. Anys en la professió, com a mestre/a... *

Educació en valors

Quan i com es treballa

7. Realitzes activitats d'Educació en valors? *

Sí

No

8. T'agradaria treballar més l'Educació en valors? *

Gens

Poc

Bastant

Molt

9. Quin horari mínim hauria de dedicar-se a l'Educació en valors? *

2 vegades al mes

1 vegada a la setmana

1 – 3 vegades per setmana

Un temps diàriament

10. Com treballa l'Educació en Valors? Selecciona una o dues de les opcions. *

Com una àrea específica

De forma transversal

Aspectes que es treballen en l'educació en valors

Què i per a què

11. Selecciona tots els continguts que consideris que corresponen a l'Àmbit de l'Educació en Valors. Resposta múltiple: *

Aprendre a ser i a pensar de manera autònoma

Aprendre a actuar de manera autònoma i coherent

Aprendre a conviure

Aprendre a ser ciutadans responsables en un món global

Altres: _____

12. Esmenta tres situacions que generes per treballar l'educació en valors (situacions planificades). *

13. Esmenta tres situacions en què es treballa l'educació en valors de forma espontània, per necessitat, sorgides en el dia a dia... *

14. Quines activitats creus que caldria treballar dins el marc de l'Educació en Valors? *

15. Quin és el propòsit de les activitats d'Educació en valors? Selecciona tantes com creguis necessàries.*

- Desenvolupar estratègies personals en l'alumnat (autoconeixement i autoestima).
- Desenvolupar habilitats personals (autonomia, autenticitat y resiliència) i actituds de responsabilitat i corresponsabilitat.
- Desenvolupar habilitats socials (agraïment, disculpa, elogi, empatia i assertivitat).
- Desenvolupar hàbits cívics i sentit crític per interpretar la realitat.

Altres: _____

Avaluació de l'educació en valors

16. Com avalues l'àmbit de l'Educació en valors? *

- Pautes d'observació
- Pautes d'auto i coavaluació
- En coordinació amb les famílies

Altres: _____

17. Quina repercussió tenen les activitats i dinàmiques realitzades al voltant de l'Educació en valors? *

- Repercussions en les relacions del grup classe.
- Repercussions en l'autoconcepte.
- Repercussions en la relació entre els iguals.
- No hi ha repercussió, es tracta d'un procés més llarg.

Altres: _____

Observacions

Observació de les estones de pati

Treball fi de Màster "Desenvolupament d'una proposta de Pla d'Acció Tutorial (PAT) a l'Etapa d'Educació Primària".

Objectiu de la investigació:

Recollida de dades

- Observació:

Fer una fotografia del tipus d'interaccions que es donen entre els alumnes.

- Anàlisi documental
- Qüestionaris

Propostes d'intervenció - PAT

Nova observació

- Augmenten les interaccions positives?
- S'equiparat les interaccions positives al conflictes?
- Disminueixen els conflictes?

Observació

Demano la vostra col·laboració per recollir dades objectives el alumnes de l'Etapa d'Educació Primària.

Registrar 3 actituds, valors, conductes, SITUACIONS d'interacció – positiva –

Observar ≠ analitzar

- Fer una fotografia ◦ interpretar-la?
- Detectar situacions ◦ participar de situacions?
- No intervenir ◦ condicionar l'acció?

Tema: Actituds y valors

- Una **bona acció** puntual és un **inici**.
- Una actitud, **actuar bé** de forma reiterada, constant i com un acte reflex és el **repte**.

Temporització:

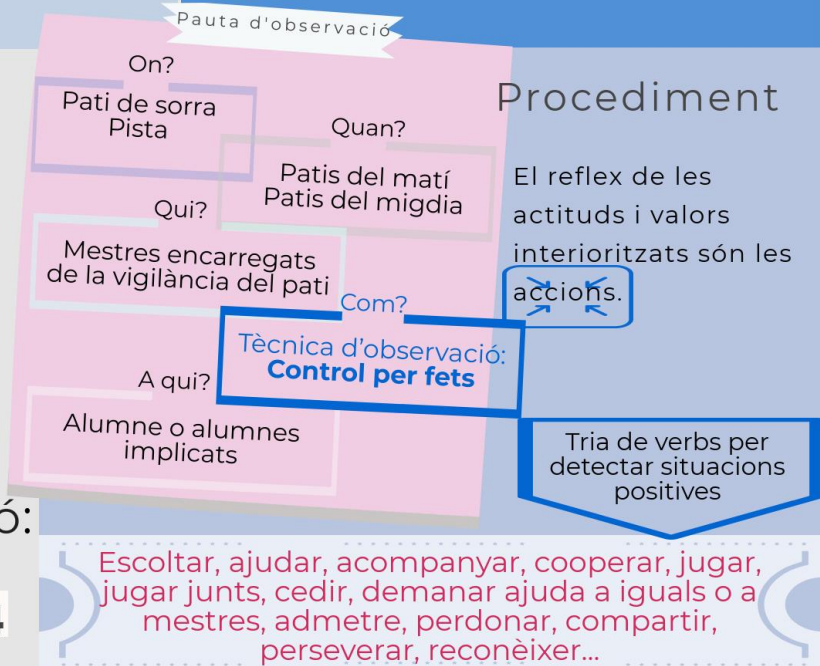
Inici registre:

03/04

Fi registre:

11/04

Pauta d'observació

- Model pauta d'observació

Número de situació/ns:

Data:

Pauta d'observació

1. Quan (matí; migdia):
2. On (pati de sorra; pista):
3. Qui (mestre/s):
4. A qui observa (alumne/s):
5. Descripció de la situació observada (situació d'interacció positiva natural, espontània, lliure, no condicionada):
 - Situació 1
 - Situació 2
 - Situació 3

Model Pla Personal de l'Alumne _ Infantil 5

Nome:
Data:
Data de versió 1:

Gratu:
Data de versió 2:
Curs:

Pla Personal de l'alumne

Com s'ho amb els companys?

Objectiu 1:

--	--	--

Alumne/a

Acció 1:

Com s'ho a classe?

Normes i hàbits per l'autonomia personal i la convivència

Objectiu 2:

--	--	--

Alumne/a

Acció 2:

--	--	--

Tutor/a

Signatures:

Alumne/a:

Tutor/a:

Familiars:

*Codi nou del desenvolupament

en procés

guarides assolit

assolit

Model Pla Personal de l'Alumne _ Cicle inicial

Nome:

Data:

Data de revisió 1:

Grau:

Curso:

Data de revisió 2:

Pla Personal de l'alumne

Com sóc?

Allà que sé fer bé:

Com sóc amb els companys?

Objectiu 1:

--	--	--

Alumne/a

Acció 1:

Com sóc a classe?

Normes i hàbits per l'autonomia personal i la convivència

Objectiu 2:

--	--	--

Alumne/a

Acció 2:

--	--	--

Tutor/a

Signatures

Alumne/a:

Tutor/a:

Familiars:

X Codi nivell d'assoliment:

--

en procés

--

gairbé assolit

--

assolit

Model Pla Personal de l'Alumne _ Cicle mitjà

Nom:

Data:

Data de revisió 1:

Grau:

Curs:

Data de revisió 2:

Pla Personal de l'alumne

Com sóc?

afectuos	responsable	engrescat	discret	tranquil	xerraire	polit
divertit	amigable	empàtic	pacient	curiós	constant	alegre
reflexiu	mandrós	segur	indecís	despistat	organitzat	tímid

Com sóc amb els companys?

Al pati...

___ jugo amb els amics de sempre

___ m'agrada estar tranquil

___ m'agrada proposar i dirigir el joc

___ prefereixo que els altres organitzin el joc

Objectiu 1:

Acció 1:

Valoració d'assoliment 1:

--	--	--

Alumne/a

Com sóc a classe?

Normes i hàbits per l'autonomia personal i la convivència

Objectiu 2:

Acció 2:

Valoració d'assoliment 2:

--	--	--

Alumne/a

--	--	--

Tutor/a

Com aprenc?

Els meus punts forts:

M'interessa...

☐ escriure històries	☐ fer representacions
☐ practicar activitats esportives	☐ crear murals
☐ fer recerca i treball d'investigació	☐ fer experiments
☐ fer activitats a l'aire lliure	☐ aprendre altres idiomes
☐ resoldre enigmes matemàtics	☐ fer sortides a museus
☐ llegir	

Treball millor: sol en parella en grup

Objectiu 3:

Acció 3:

Valoració d'assoliment 3:

--	--	--

Alumne/a

Com sóc a casa?

A casa col·laboro/m'encarrego de...

En el temps lliure m'agrada....

Objectiu 4:

Acció 4:

Valoració d'assoliment 4:

--	--	--

Alumne/a

--	--	--

Família

Signatures

Alumne/a:

Tutor/a:

Familiars:

*Codi nivell d'assoliment:

en procés

gairebé assolit

assolit

Model Pla Personal de l'Alumne _ Cicle superior

Nom:

Data:

Data de revisió 1:

Grau:

Curs:

Data de revisió 2:

Pla Personal de l'alumne

Com sóc?

afectuós	responsable	arrauxat	discret	tranquil	xerraire	polit
divertit	amigable	persistent	empàtic	actiu	pacient	curiós
reflexiu	mandrós	segur	tímid	indecís	alegre	constant
organitzat	complidor	despistat	generós	humil	respectuós	

Objectiu 1: Vull ser més/tenir més...

Acció 1:

Valoració d'assoliment 1:

--	--	--

Alumne/a

Com sóc amb els companys?

Al pati...

___ jugo amb gent diferent segons a què juguïn	___ jugo amb els amics de sempre
___ prefereixo que els altres organitzin el joc	___ m'agrada estar tranquil

Què valoro dels meus companys? Esforç, voluntat, paciència, companyonia, habilitats...

Objectiu 2:

Acció 2:

Valoració d'assoliment 2:

--	--	--

Alumne/a

Com sóc a classe?

Normes i hàbits per l'autonomia personal i la convivència

Objectiu 3:

Acció 3:

Valoració d'assoliment 3:

--	--	--

Alumne/a

--	--	--

Tutor/a

Com aprenc?

Els meus punts forts:

M'interessa...

☐ escriure històries	☐ fer representacions
☐ practicar activitats esportives	☐ crear murals
☐ fer recerca i treball d'investigació	☐ fer experiments
☐ fer activitats a l'aire lliure	☐ aprendre altres idiomes
☐ resoldre enigmes matemàtics	☐ fer sortides a museus
☐ llegir	

Treball millor: sol en parella en grup

A l'hora d'aprendre coses noves m'agrada: que me les expliquin
descobrir-les per mi mateix

Objectiu 4:

Acció 4:

Valoració d'assoliment 4:

--	--	--

Alumne/a

Com sóc a casa?

A casa em faig responsable de...

En el temps lliure m'agrada....

Objectiu 5:

Acció 5:

Valoració d'assoliment 5:

--	--	--

Alumne/a

--	--	--

Família

Signatures

Alumne/a:

Tutor/a:

Familiars:

*Codi nivell d'assoliment:

en procés

gairebé assolit

assolit